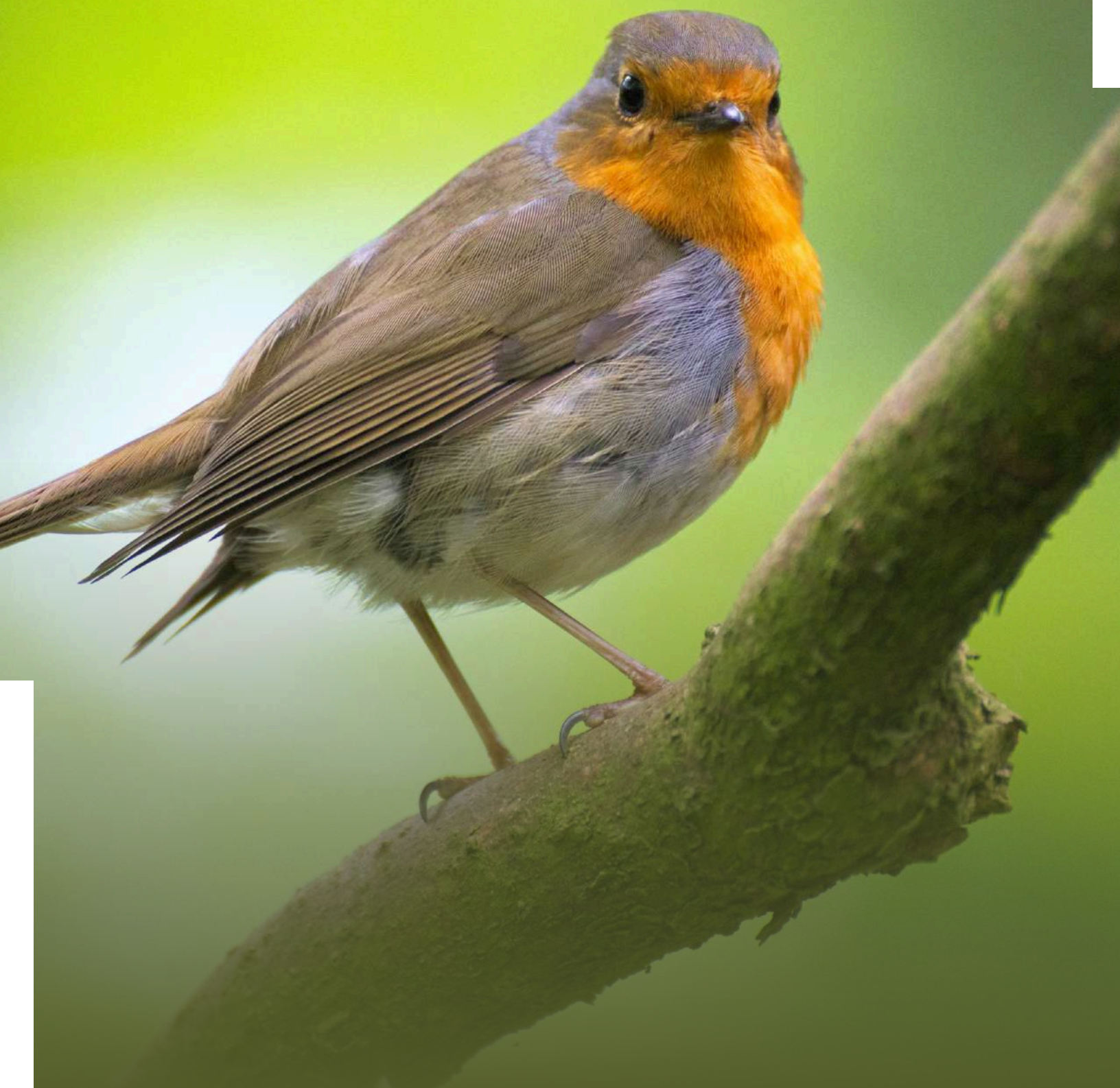

Search

Qushlarning ko'payishi va rivojlanishi

**Jinsiy tizim ,tuxum qo'yish, inkubatsiya,
polaponlarni parvarishi**

Qushlar ichki urug'lanish va tashqi rivojlanish (tuxumda) xususiyatiga ega. Ularning reproduksiyasi asosan sezonli bo'lib, oziq-ovqat yetarliligi va optimal iqlim sharoitlariga bog'liq.

Adaptatsiya (Moslashuv)

Tuxum qo'yish qobiliyati qushlarga sutemizuvchilardek homiladorlik yukisiz ucha olish imkoniyatini beradi. Tuxum po'chog'i embrionni himoya qiluvchi va nafas olishni ta'minlovchi mukammal biologik tizimdir.

Erkak Qushlarning Jinsiy Tizimi

Asosiy reproduktiv organlar - moyaklar (testis) bo'lib, ular tana ichida (bel sohasida) joylashgan. Ularning joylashuvi sutemizuvchilardagidan farq qiladi, chunki qushlarning harorati yuqori, ammo bu issiqlik sperma rivojlanishiga xalaqit bermaydi.

Urg'ochi Qushlarning Jinsiy Tizimi

Urg'ochi qushlarda faqat bitta funktsional tuxumdon va tuxum yo'li (ovidukt) (odatda chap tomondagi) mavjud bo'ladi. O'ng tomondagisi embrionlik davrida rivojlanmay qoladi. Sababi: Bu ularning vaznini kamaytirish va uchish uchun moslashuvi hisoblanadi.

Juftlashish marosimi

Qushlarning juftlashish marosimlari ko'p hollarda turli xil stimullar (rag'batlantiruvchi omillar) orqali amalga oshiriladi: vizual (ko'z bilan ko'rish), akustik (eshitish)

01

Vizual: Tovusning patlarini yoyishi, Arktik qoratuvalog'ining raqsi.

02

Akustik: Sayrash orqali hududni belgilash va urg'ochini jalb qilish.

03

Sovg'alar: Ba'zi turlar, masalan, baliqchi qushlar, urg'ochiga oziq-ovqat sovg'a qiladi.

Qush inlari turli xil ekologik muammolarga moslashish natijasidir.

Kolibrilar: O'rgimchak to'rlari bilan birlashtirilgan yo'sin va lishayniklardan kichik, moslashuvchan uya yasaydi.

To'quvchi qushlar: Murakkab kirish yo'llari bo'lgan bog'lab to'qilgan inlar quradi (yirtqichlardan himoya).

G'or Qushlari (Tukallar): Daraxtlardagi bo'shliqlarni yoki tuproqdagi chuqurliklarni ishlatadi.

Maqsad: Yirtqichlardan himoya, haroratni tartibga solish (termoregulyatsiya) va poloponlarni xavfsiz o'stirish.

Tuxumning Tuzilishi

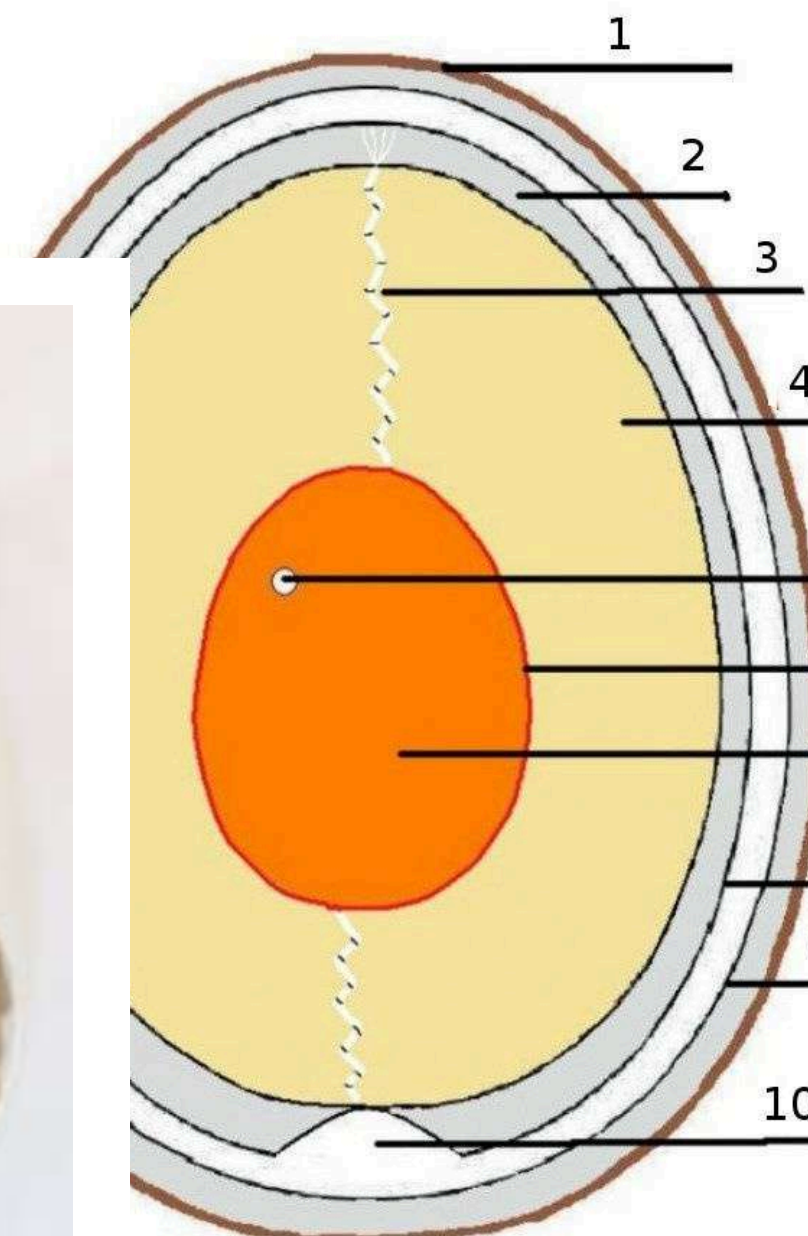
Sarig'lik: Asosan yog'lar, oqsillar, vitaminlar va minerallardan iborat bo'lib, embrionning asosiy ozuqasi.

Oqsil: 90% suvdan iborat. Ozuqadan tashqari, zarbadan himoyalaydi va suv manbai bo'lib xizmat qiladi.

Po'choq: Kaltsiy karbonatdan tashkil topgan (CaCO_3). Uning ichida gaz almashinuvi uchun minglab mikroskopik teshiklar (poralar) mavjud.

Xalaza: Sarig'ni oqsil o'rtasida markazda ushlab turuvchi spiral oqsilli iplar.

 Slayd 10: In Qurish Strategiyalari

Tuxumlar Soni

Tuxumlar soni turlarning yashash joyiga va oziqlanish manbalariga bog'liq.

Ko'p sonli tuxum qo'yuvchi qushlar

Odatda qisqa umr ko'ruvchi, ko'p yirtqichlarga uchrovchi turlarda qushlar ko'p sonli tuxum qo'yadi (Masalan, Bedana, 10-15 ta).

Kam sonli tuxum qo'yuvchi qushlar

Uzoq umr ko'ruvchi, yaxshi parvarish bilan ta'minlovchi turlarda qushlar kam sonli tuxum qo'yadi (Masalan, Albatros, 1 ta).

Inkubatsiyaning Mexanizmi

Termoregulyatsiya: Embrion rivojlanishi uchun $37-38^{\circ}\text{C}$ harorat zarur. Bu haroratning juda kichik o'zgarishi ham embrionning nobud bo'lishiga olib kelishi mumkin.

Mexanizm: Qushlar o'z tanasidan issiqlikni to'g'ridan-to'g'i tuxumlarga uzatadi.

Ko'payish davrida qushning qorin yoki ko'krak qismida patlari to'kilgan, yalang'och, qalinlashgan qon tomirlariga boy joy rivojlanadi.

Vazifasi: Bu joy juda issiq bo'lib, tana issiqligini eng samarali tarzda tuxum po'chog'iga uzatishga xizmat qiladi.

Inkubatsiya Davrining Turlari va Misollari

Inkubatsiya davri tuxum bosish boshlangan paytdan to polaponning po'choqni yorib chiqishigacha bo'lgan vaqtni o'z ichiga oladi.

Inkubatsiya Davri Qisqa Bo'lgan Qushlar:

Inkubatsiya davri odatda 11 kundan 18 kungacha davom etadi.

Bu xususiyat, asosan, kichik o'lchamli qushlarga va tez ko'payish strategiyasiga ega turlarga xosdir.

Inkubatsiya Davri Uzun Bo'lgan Qushlar

**Qirollik Pingvinlari -54
kun tuxum bosadi
Tuyaqush - 40 kun tuxum bosadi**

Inkubatsiya davri odatda 30 kundan 80 kungacha (ayrim pingvinlarda undan ham ko'proq) davom etadi. Bu xususiyat katta o'lchamli qushlarga, shuningdek, uzoq umr ko'ruvchi va mustaqil tug'iladigan turlarga xosdir.

Rivojlanish Tiplari

Jish polaponlar:

**Tuksiz, ko'zi yumuq, haroratni mustaqil boshqara olmaydi.
Ota-ona parvarishiga to'liq qaram (ko'p oziqlantirish talab
qilinadi).**

Misol: Chumchuqlar, Qarg'alar, Kaptarlar.

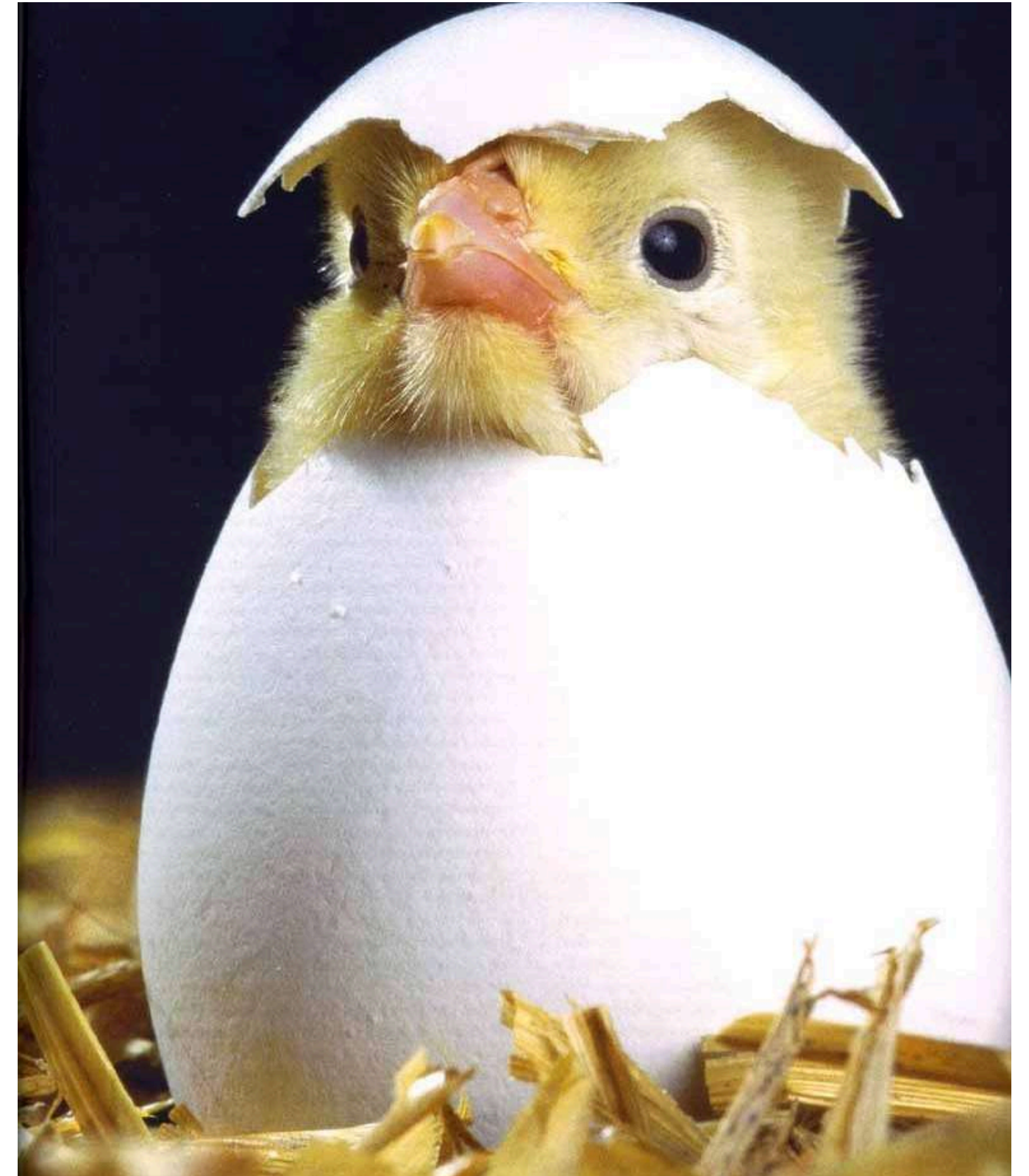

Jo'ja polaponlar:

**Patli, ko'zi ochiq, inidan darhol
chiqib, ota-onasining orqasidan
ergasha oladi.**

**Ozuqani o'zi topa olmasa-da,
harakat qila oladi.**

**Misol: O'rdaklar, Tovuqlar,
Bedanalar.**

Uchishga O'rgatish

Uchishga Chiqish : Bu bosqichda yosh qush uyani tashlab, o'zining birinchi parvozini amalga oshiradi. Bu eng xavfli davrlardan biri hisoblanadi.

[Home](#)

[About Us](#)

[Gallery](#)

[Help Center](#)

Mustaqillik: Dastlab otanalar polaponni in tashqarisida ham bir necha kun yoki haftagacha boqishda davom etadi va ularga ov qilishni o'rgatadi.

E'tiboringiz uchun

rahmat